

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny
w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Maciej Kowalski
Sędzia SA Krzysztof Tucharz
Sędzia SO del. Edyta Mroczek (spr.)

Protokolant sekr. sąd. Julia Gotówka

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2009 r. w Warszawie
na rozprawie

sprawy z powództwa Z... z Tv... 3... i Za... - E... S.A. w
D... G...

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o nałożenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i
Konsumentów

z dnia 28 października 2008 r., sygn. akt XVII AmE 39/08

- I. oddala apelację;
- II. zasądza od Za... T... S... Z... - E... S.A. w
D... G... na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki
kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy

UZASADNIENIE

Powód Zł... T... Sz... „Zł... – E...” S.A. w D... Gł...
wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki znak DPE-451-410(4)/1198/2007/MOS z dnia 31 grudnia 2007r., stwierdzającej nie wywiązanie się przez powoda w 2006r. z określonego w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii lub uiszczenia opłaty zastępczej oraz nakładającej karę pieniężną w wysokości 28 945, 17 złotych stanowiącej 8,0808% przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego w 2006r.

Powyższej decyzji powód zarzucił naruszenie:

- art.56 ust.2a ustawy Prawo energetyczne poprzez jego niewłaściwą interpretację,
- art.56 ust.6 ustawy Prawo energetyczne poprzez nieuwzględnienie złej sytuacji majątkowej powódki oraz niskiego stopnia winy i znikomego stopnia szkodliwości czynu, a także nieuwzględnienie wszelkich istotnych okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy poprzez nie wzięcie pod uwagę faktu uiszczenia opłaty zastępczej przed wszczęciem postępowania administracyjnego.

Ponadto odwołujący wskazał, że kara została nieprawidłowo wyliczona w ten sposób, że stanowi ona wynik iloczynu nieuiszczonej przez niego opłaty zastępczej pomnożonej przez współczynnik 1,3. Tymczasem przy wymierzaniu kary zgodnie z treścią art. 56 ust.2 ustawy Prawo energetyczne Prezes URE winien wziąć pod uwagę uiszczoną przez powódkę opłatę zastępczą, bowiem z ustawy nie wynika, że oznaczenie Ozz, według którego oblicza się wysokość kary pieniężnej, nie dotyczy opłaty zastępczej wniesionej po ustawowym terminie. Zdaniem odwołującego kara winna być skalkulowana z uwzględnieniem dokonanej wpłaty, a jej wysokość odpowiadać założeniom art.56 ust.3 Prawa energetycznego, a nie stanowić iloczyn mnożnika 1,3 i nieuiszczonej w terminie opłaty zastępczej.

Ponadto podniesiono, że kara nałożona na odwołującego jest rażąco wygórowana, nie uwzględnia ani stopnia zawinienia, ani też dotychczasowego zachowania podmiotu. jak również możliwości finansowych. Sprzedaż energii elektrycznej jest działalnością uboczną odwołującego, a zatem powinien być traktowany łagodniej z uwagi na mało profesjonalny charakter prowadzonej działalności w tym zakresie. Zdaniem odwołującego uszczuplenie

dochodów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej należy oceniać w aspekcie odsetek ustawowych liczących od należnej kwoty za okres opóźnienia.

Biorąc powyższe pod uwagę odwołujący żądał uchylecia zaskarżonej decyzji w całości i zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc, że powód naruszył przepis art. 9a ust 1 ustawy prawo energetyczne w ten sposób, że nie uiszczył w określonym przez ustawę terminie opłaty zastępczej wymaganej od przedsiębiorstwa energetycznego, które nie przedłożyło Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 28 października 2008r oddalił odwołanie Z... w T... S... „Zi... – E ” S.A. w D... G... oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych.

Z... T... w S... i Z... – E... S.A. w D... G... uzyskał koncesję na obrót energią elektryczną na podstawie decyzji Prezesa URE z dnia 31 sierpnia 2000r. nr OEE/265/1198/U/3/2000/MJ. Zgodnie z treścią art.9a ust.1 ustawy Prawo energetyczne przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym, przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązane, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 9:

- 1) uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwo pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1, albo
- 2) uiszczyć opłatę zastępczą, obliczoną w sposób określony w ust. 2.

W roku 2006 przedsiębiorstwo energetyczne powinno osiągnąć 3,6% udział ilościowy sumy energii elektrycznej wynikającej ze świadectw pochodzenia, które przedsiębiorstwo energetyczne przedstawiło do umorzenia, lub uiszczoną przez przedsiębiorstwo energetyczne opłatę zastępczej w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym (§ 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 19.12.2005r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej oraz zakupu energii

elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii – Dz. U. Nr 261, poz.2187). Prezes URE ustalił, że przedsiębiorstwo energetyczne dokonało sprzedaży na rzecz odbiorców końcowych 2 577, 032 MWh energii elektrycznej, a zatem było obowiązane do uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia energii elektrycznej lub uiszczenia opłaty zastępczej na łączną ilość 92,773 MWh, obliczoną według reguł wskazanych w art.9a Prawa energetycznego na kwotę 22 265,52zł. Opłata ta winna być uiszczona do dnia 31 marca każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy. Tymczasem przedsiębiorstwo energetyczne nie przedstawiło do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia energii elektrycznej, jak również nie uiszcilo opłaty zastępczej w ustawowym terminie. Opłata ta została uiszczona na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dopiero w dniu 19 września 2007r. A skoro tak, to Prezes URE uznał, że przedsiębiorstwo energetyczne nie wypełniło wymogów określonych w art. 9a ust.1 ustawy Prawo energetyczne, co skutkowało wymierzeniem kary na podstawie art.56 ust.1a w/w ustawy. Wymierzając karę Prezes URE kierował się postanowieniami art. 56 ust. 2a pkt 1 ustawy Prawo energetyczne, zgodnie z którymi minimalna wysokość kary pieniężnej wymierzonej w przypadku nieprzestrzegania obowiązku, o jakim mowa w art.9a ust.1 nie może być niższa niż kwota obliczona według obowiązującego wzoru, zgodnie z którym kwotę nieuiszczonej przez przedsiębiorstwo energetyczne opłaty zastępczej należy pomnożyć przez współczynnik 1,3. Natomiast górna wysokość kary pieniężnej, zgodnie z art. 56 ust.3 w/w ustawy nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy wynikającego z działalności koncesjonowanej.

Prezes URE wziął pod uwagę, że uszczuplenie dochodów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej można ocenić na kwotę 22 265,52 zł, a zatem stopień szkodliwości czynu nie był znaczny. Wniesienie przez przedsiębiorstwo opłaty zastępczej po terminie nie zwalnia go od odpowiedzialności za nie wywiązanie się z ciążącego na nim obowiązku, a jest wyłącznie okolicznością, jaką należy uwzględnić przy określaniu wysokości kary pieniężnej. Ponadto Prezes URE uznał, że stopień zawinienia przedsiębiorstwa energetycznego prowadzącego profesjonalną działalność gospodarczą był znaczny i biorąc pod uwagę jego sytuację finansową oraz okoliczność, że dotychczas nie było karane za niewypełnienie obowiązku określonego w art.9a ust 1 Prawa energetycznego wymierzył spółce karę w najniższej dopuszczalnej przez przepisy wysokości..

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny opisany w decyzji z dnia 31 grudnia 2007r. DPE-451-410(4)/1198/2007/MOS nie był sporny między stronami i poddał ocenie zarzuty powoda wniesione w odwołaniu.

Odnosząc się do zarzutu błędnej wykładni art.56 ust. 2a Prawa energetycznego i w konsekwencji błędnego ustalenia kwoty minimalnej kary, Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska powoda, że składnik O_{zz} wzoru na wysokość kary minimalnej, określonej w art. 56 ust. 2a, dotyczy także opłaty zastępczej uiszczonej po terminie określonym w art. 9a ust. 5 ustawy Prawo energetyczne. Sąd Okręgowy wskazał, że termin uiszczenia opłaty zastępczej, określony w art. 9a ust. 5 Prawa energetycznego, jest terminem ustawowym, od którego ustawa nie przewiduje żadnych wyjątków. Wobec tego, w ocenie Sądu, tylko opłaty zastępcze dokonane przed upływem tego terminu mogą stanowić opłatę zastępczą oznaczoną symbolem O_{zz} w art. 56 ust. 2a prawa energetycznego.

Zdaniem Sądu Okręgowego przepisy w/w ustawy muszą być czytane łącznie, art. 9a Prawa energetycznego w poszczególnych ustępach określa wszystkie przesłanki wymagalności opłaty zastępczej, jej wysokość oraz w ustępie 5 termin jej uiszczenia. Przepisy te nie mogą być interpretowane osobno, dlatego za „uiszczoną opłatę zastępczą” w rozumieniu art. 56 ust. 2a Prawa energetycznego i oznaczoną symbolem O_{zz} można uznać tylko opłatę uiszczoną w terminie. W ocenie Sądu I Instancji odmienna interpretacja powodowałaby możliwość uzyskania - przez podmiot zobowiązany do uiszczenia opłaty zastępczej - obniżenia wysokości kary minimalnej przez uiszczenie opłaty zastępczej nawet po wszczęciu postępowania o nałożenie kary. W takim wypadku przepis art. 56 ust. 2a w/w ustawy nie miałby racji bytu. Uiszczenie opłaty zastępczej po terminie i okres opóźnienia mogą być natomiast brane pod uwagę przy miarkowaniu wysokości kary stosownie do art. 56 ust. 6 Prawa energetycznego.

Sąd Okręgowy nie podzielił również zarzutu naruszenia art. 56 ust. 6 Prawa energetycznego. Wymierzona przez Prezesa URE kara pieniężna wyniosła 28 945,17 zł, co stanowi 8,0808% przychodu powódki z działalności koncesjonowanej, a zatem nie narusza art.56 ust.3 ustawy Prawo energetyczne. Sąd Okręgowy wskazał, że działalność powoda nie może być oceniona jako mało profesjonalna, co skutkowało by miało łagodniejszym traktowaniem niż inne podmioty zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej. Sąd I Instancji podkreślił, że wobec przedsiębiorców wykonujących szczególnego rodzaju działalność podlegającą koncesjonowaniu, stawiane są już w samej koncesji wyższe wymagania w zakresie tej działalności, z których przedsiębiorca występując o koncesję zdawał sobie sprawę i zobowiązał się je spełnić.

Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że przy wymierzaniu kary Prezes URE wziął pod uwagę wszystkie okoliczności wymienione w art.56 ust. 6 ustawy. Podkreślił, że nie wywiązując się z obowiązku uzyskania i przedstawienia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych lub uiszczenia opłaty zastępczej powód dopuścił się naruszenia przepisów ustawy z winy umyślnej. Sąd Okręgowy podzielił natomiast pogląd pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o nieznacznym stopniu szkodliwości czynu powoda.

Odnosnie możliwości finansowych powoda Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że w 2006r. powód osiągnął przychody w wysokości 49 385 000,00 złotych, w tym z działalności koncesjonowanej 358 196,77 złotych. W I półroczu 2007r powód osiągnął przychody w wysokości 31 296 000,00 złotych, posiada także aktywa trwałe w wysokości 35 975 000, 00 złotych, aktywa obrotowe w wysokości 19 706 000, 00 złotych oraz środki pieniężne w kwocie 80 000,00 złotych. Wobec tego wymierzona kara nie przekracza jego możliwości finansowych, niezależnie od tego, że w I półroczu 2007r powód poniósł stratę w wysokości 5 685 000, 00 złotych, a w III kwartale 2007r strata netto powiększyła się do 6 543 000,00 złotych.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 479⁵³ oddalił odwołanie, orzekając o kosztach na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zarzucając Sądowi I instancji naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przez naruszenie art. 56ust. 2a ustawy Prawo energetyczne poprzez przyjęcie, że minimalną wysokość kary nakładanej w przypadku naruszenia obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, oblicza się przez pomnożenie współczynnika 1,3 i różnicy należnej opłaty zastępczej, o której mowa w art. 9a ust. 2 Prawa energetycznego, oraz opłaty zastępczej uiszczonej w terminie określonym w art. 9a ust. 5 prawa energetycznego. Ponadto powód zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przez naruszenie art. 56 ust. 6 Prawa energetycznego przez nieuwzględnienie okoliczności mających wpływ na wysokość kary pieniężnej, wymierzonej na podstawie art. 56 ust. 2a prawa energetycznego.

W związku z powyższym powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uchylenie decyzji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania przed Sądem I instancji oraz postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.
Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nietrafny jest zarzut naruszenia art. 56 ust. 2a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r Prawo energetyczne. Sąd Apelacyjny dostrzega możliwość rozumienia terminu „uiszczona”, użytego przez ustawodawcę w treści tego przepisu w odniesieniu do opłaty zastępczej, na dwa sposoby. W ujęciu potocznym, a do takiego zdaje się odwoływać skarżący, pod pojęciem „uiszczona” należałoby rozumieć każdą kwotę opłaty zastępczej, która wpłynęła na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dowolnym terminie. W ocenie Sądu Apelacyjnego należy jednak określenie to wyklądać ze świadomością, że stanowi ono termin prawny, zatem należy mu przypisać taki zakres znaczeniowy, jaki odpowiada celowi jego użycia przez ustawodawcę w konkretnym akcie prawnym oraz wymogom spójności systemu prawa i racjonalności ustawodawcy. Zgodnie z powyższymi postulatami podkreślić należy, że w języku prawnym termin „uiszczenie” nie może oznaczać niczego innego jak wykonanie obowiązku zgodnie z jego treścią. Mając na uwadze to, że obowiązek wynikający z art. 9a ust. 1 w zw. z ust. 5 tego artykułu, ma charakter administracyjny, a nie cywilnoprawny, stwierdzić należy, że wykonanie obowiązku ma miejsce wyłącznie wówczas, gdy zachowanie podmiotu zobowiązanego do jego wykonania ściśle odpowiada postanowieniom ustawy regulującej treść i granice tego obowiązku. W świetle powyższych rozważań stwierdzić należy, że jedynie wpłacenie całej należnej kwoty opłaty zastępczej najpóźniej w dniu 31 marca za rok poprzedni stanowi wykonanie obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 zgodnie z jego treścią. Wszelkie odbiegające od tego schematu sposoby wykonania tego obowiązku, czy to w zakresie wysokości opłaty zastępczej, czy to w zakresie terminu jej zapłaty, stanowią w istocie niewykonanie tego obowiązku. Wobec tego oczywiste jest, że określenie „uiszczona” użyte przy definiowaniu składnika O_{zz} we wzorze na minimalną wysokość kary za niewykonanie obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 Prawa energetycznego, może oznaczać tylko opłatę zastępczą wpłaconą w należytej wysokości na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w terminie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Sąd Apelacyjny podziela zatem pogląd Sądu Okręgowego w tym zakresie. Nie zmienia tej oceny podnoszony przez skarżącego argument, że taka wykładnia przepisu art. 56 ust. 2a prowadziłaby do skutków niemożliwych do zaakceptowania, w szczególności takich,

że podmioty, które nie wniosły opłaty zastępczej w terminie, zostałyby pozbawione możliwości jej wniesienia w terminie późniejszym.

Sąd Apelacyjny podziela również stanowisko Sądu Okręgowego, że wniesienie opłaty po terminie określonym w ustawie prawo energetyczne nie stanowi wykonania obowiązku z art. 9a ust. 1 tej ustawy, ale winno być uwzględnione jako okoliczność łagodząca przy wymierzaniu kary w trybie art. 56 ust. 2a Prawa energetycznego. Nie można, jak tego chce skarżący, przyjąć, że pod symbolem O_{zz} należy rozumieć także opłatę zastępczą uiszczoną po terminie, bowiem wówczas przedsiębiorca podlegający karze może ją zredukować lub nawet unicestwić wpłacając opłatę zastępczą po terminie. W tym właśnie przejawia się błędna wykładnia art. 56 ust. 2a prawa energetycznego, forsowana przez skarżącego, a przy jej przyjęciu przepis ten nie miałby racji bytu, gdyż w większości przypadków podlegający karze na jego podstawie przedsiębiorcy neutralizowaliby jego działanie, a nie taki jest sens i cel stanowienia przepisów o charakterze penalizującym określone, niepożądane przez ustawodawcę zachowania. Kara, także o charakterze administracyjnym, ma bowiem za zadanie przymusić karany podmiot do przestrzegania prawa. Wykładanie przepisu w sposób umożliwiający jego obchodzenie nie może znaleźć uznania w oczach Sądu Apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny uważa za nietrafny również drugi zarzut apelacji, zarzucający naruszenie przez Sąd I instancji art. 56 ust. 6 Prawa energetycznego. Trafnie Sąd Okręgowy uznał, że skoro kara została wymierzona skarżącemu w najniższym możliwym wymiarze, to znaczy, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uwzględnił okoliczności przemawiające na korzyść skarżącego. Rozważania w tym zakresie poczynione przez Sąd I Instancji Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za własne.

Nie zasługuje również na uwzględnienie pogląd skarżącego, że pozwany powinien dokonać ustalenia wysokości kary w zakresie od 0 zł do kwoty 15% przychodu z działalności koncesjonowanej za rok poprzedni. Pogląd ten stoi w sprzeczności z treścią ustawy, gdyż art. 56 ust. 2a Prawa energetycznego określa minimalną wysokość kary pieniężnej, tj. taką, której już nikt nie może obniżyć – ani organ ją stosujący, ani później Sąd. Ustawodawca nie daje możliwości stosowania swoistego nadzwyczajnego złagodzenia kary. Ponadto zauważyć należy, że przepis art. 56 ust. 3 Prawa energetycznego nie stanowi źródła uprawnienia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do swobodnego kształtowania wysokości kary, lecz określa jedynie jej górną granicę, poza którą nie wolno mu wyjść, choćby wysokość kary ustalona na podstawie art. 56 ust. 2a była wyższa. Niemożliwy jest zatem wymiar kary

określonej w art. 56 Prawa energetycznego w zakresie od 0 zł, gdyż po zastosowaniu wzoru z art. 56 ust. 2a tej ustawy zawsze otrzymamy liczbę większą od zera.

Nietrafny jest również pogląd skarżącego, że niewykonanie obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej w terminie było niezawinione. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że powyższe uchybienie obowiązkom przez powoda zostało dokonane w sposób zawiniony i umyślnie. Powód, będący podmiotem profesjonalnym, nie mógł, nie wykonując obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej w terminie, nie przewidywać możliwości popełnienia czynu zagrożonego karą, o której mowa w art. 56 ustawy Prawo energetyczne. Oczywiście jest zatem, że godził się na to, że takiego czynu się dopuści. Nie usprawiedliwiają zachowania powoda okoliczności związane z płynnością finansową. Postępowanie przed Sądem I instancji wykazało, że powód miał wystarczający majątek, aby uiścić opłatę zastępczą. Rzeczą każdego przedsiębiorcy jest tak zarządzać swoim majątkiem, aby mieć odpowiednie środki na pokrycie zobowiązań, także tych natury publicznoprawnej.

Reasumując powyższe w ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do uznania trafności zarzutów postawionych przez skarżącego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy